

Rapport om genomförandet av EUs makroregionala strategier

2016/17:FPM74

Statsrådsberedningen

2017-01-24

Dokumentbeteckning

KOM(2016) 805

Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om genomförandet av EU:s makroregionala strategier

Sammanfattning

Kommissionen redogör på ett övergripande sätt för framstegen i genomförandet av EU:s samtliga makroregionala strategier. EU har idag fyra makroregionala strategier: EU:s strategi för Östersjöregionen, Donauregionen, adriatisk-joniska regionen och Alpregionen.

Rapporten belyser hur EU:s makroregionala strategier har förstärkt sammanhållningspolitikens samarbetsdimension, ökat EU:s territoriella samarbete och gradvis börjat tillämpas inom flera sektorspolitiska områden såsom forskning, klimat, infrastruktur och miljö.

Kommissionen efterlyser ett starkare nationellt ansvar för genomförandet och framhåller vikten av en effektiv styrning, ett tydligt resultatfokus och en allt närmare koppling till EU:s stödinstrument. I sitt meddelande riktar sig kommissionen till medlemsländer med frågor för vidare diskussion om länken EU:s makroregionala strategier och den framtida inriktningen av sammanhållningspolitiken och berörda nationella eller regionala stödprogram.

Regeringen delar i stort kommissionens bedömning men framhåller vikten av att kommissionen tar ett större ansvar för övervakning av resultat och strategisk samordning av EU:s makroregionala strategier.

1.1 Ärendets bakgrund

EU antog sin första makroregionala strategi, EU:s strategi för Östersjöregionen, under det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd hösten 2009. EU har därefter antagit ytterligare tre makroregionala strategier: EU:s strategi för Donauregionen år 2011, EU:s strategi för den adriatisk-joniska regionen år 2014 och EU:s strategi för Alpreionen år 2016. EU:s makroregionala strategier syftar till att förstärka EU:s politik och program för att möta vissa gemensamt identifierade gränsöverskridande utmaningar för regionerna i fråga. Europeiska kommissionen rapporterar vartannat år framstegen i genomförandet av EU:s makroregionala strategier. Denna rapport är den första som tagits fram gemensamt för samtliga EU:s fyra makroregionala strategier.

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet tjänar två syften, dels att utvärdera strategiernas genomförandenivå samt att visa på resultat, och dels att lämna rekommendationer för den fortsatta utvecklingen EU:s makroregionala strategier i ljuset av den framtida sammanhållningspolitiken.

Kommissionen konstaterar att Strategierna har lett till ett ökat intresset för territoriellt samarbete och sammanhållning, samt att de används allt mer som ett verktyg för att underlätta implementeringen av EU-politik och nationell politik inom regionerna. Kommissionen lyfter fram den territoriella dimensionen av EU:s makroregionala strategier och ser ett behov av att reflektera över hur strategierna kan bidra till EU:s territoriella sammanhållning i enlighet med artikel 174 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Makroregionala strategier förstärker sammanhållningspolitikens samsamrbedimension och utgör en plattform för sektorsövergripande styrning som omfattar flera länder och flera nivåer, även med flera icke-EU medlemsstater.

EU:s makroregionala strategier har gradvis börjat tillämpas inom flera sektorspolitiska områden såsom forskning, klimat och miljö. Strategierna har stärkt samarbetet inom flera politikområden, t.ex. översiktsplanen för farbarheten på Donau, utvidgningen av den baltiska energimarknadens sammanlänkningsplan, Östersjöregionens klimatanpassningsstrategi samt den gränsöverskridande infrastrukturen och länkarna till EU:s stamnätskorridorer. Strategier för smart specialisering har använts för att driva en mer effektiv innovationspolitik och interregionalt samarbete i nya värdekedjor över gränserna.

Nivån på integrationen av strategispecifika prioriteringar och mål i nationella och regionala program varierar bland strategierna, särskilt när det kommer till de som stöds av EU:s struktur- och investeringsfonder (ESIF). Strategierna är inriktade på en optimal användning av befintliga finansiella källor såsom ESI-fonder, Horisont 2020, Cosme och Life.

För att nå resultat lyfter kommissionen fram behovet av god styrning och planering med Östersjöområdet som exempel där långsiktigt strategiskt tänkande måste ligga till grund för ett framgångsrikt makroregionalt samarbete. Sveriges modell med ett nationellt nätverk för att underlätta genomförandet av EU:s Östersjöstrategi lyfts fram som en god praxis för nationell styrning av makroregionala strategier.

Kommissionen menar att ytterligare framsteg är nödvändigt när det gäller styrningen av de makroregionala strategierna och att de makroregionala strategierna behöver anpassa sig till det större resultatfokus som kännetecknar den nuvarande sammanhållningspolitiken, med ett större fokus på strategiernas huvudprioriteringar. Kommissionen efterlyser också en villighet att anpassa strategierna till förändrade omständigheter, till exempel flykting- och migrationskrisen.

Avslutningsvis pekar kommissionen på att makroregioner kan bli ett viktigt instrument för att uppnå territoriell sammanhållning inom olika politikområden. För att detta ska fungera krävs en allt närmare koppling mellan EU:s politikområden och EU-medel.

I sina slutsatser lyfter kommissionen fram tre frågor som behöver hanteras i ljuset av den kommande reformen av sammanhållningspolitiken. Frågorna rör hur man kan stärka synergier och komplementariteten mellan makroregionala strategier och de relevanta nationella eller regionala program som stöds av ESI-fonderna i syfte att maximera effekterna, om gränsöverskridande program eller andra ramar och initiativ för transnationellt samarbete kan anpassas ytterligare till de makroregionala strategierna, samt hur man kan förbättra systemet för styrning av EU:s makroregionala strategier.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget har inte någon påverkan på svensk lagstiftning

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget är budgetneutralt.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar en diskussion om den fortsatta utvecklingen av EU:s makroregionala strategier. I takt med att allt fler regioner inom EU använder EU:s makroregionala strategier för att möta gemensamma och gränsöverskridande regionala utmaningar, blir det också viktigare med en enhetlig ansats och en tydligare koppling upprättas till genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik efter 2020. EU:s makroregionala strategier bör tas bättre tillvara som vägledning och prioritering i användningen av EU:s program för territoriellt samarbete. Regeringen delar kommissionens bedömning att medlemsstaternas ägarskap är avgörande för ett framgångsrikt genomförande av EU:s makroregionala strategier men likaledes är det av avgörande vikt att kommissionen fortsatt har en ledande ställning i den överordnade strategiska styrningen av strategierna och att kommissionen verkar för en sammanhållen utvärdering av resultat och bistår med verktyg för utvärdering i sin roll som en oberoende övervakande och utvärderande part. De tre principerna om inga nya EU-medel, inga nya EU-institutioner och ingen ny EU-lagstiftning bör värnas som grundläggande för makroregionalt samarbete i stort.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Sammanlagt 19 medlemsländer omfattas idag av EU:s makroregionala strategier. Bland dessa bedöms det finnas ett intresse av att stärka kopplingen mellan EU:s makroregionala strategier och EU:s territoriella program och möjligen också som ett sätt att nå EU:s territoriella sammanhållning.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europeiska kommissionen efterlyser ett starkare ledarskap från medlemsländernas sida. Europaparlamentet har varit drivande i att ta fram EU:s makroregionala strategier och kan förväntas stödja en utökad användning av samarbetsformatet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då förslaget inte innehåller lagstiftningsförslag.

Inte aktuellt då förslaget inte innehåller lagstiftningsförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att beredas i en vängrupp till EU-ordförandeskapet med sikte på att anta slutsatser i allmänna rådet under våren 2017.

4.2 Fackuttryck/termer

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/

<http://www.balticsea-region-strategy.eu/>

<http://www.danube-region.eu/>

<http://www.adriatic-ionian.eu/>

<http://www.alpine-region.eu/>